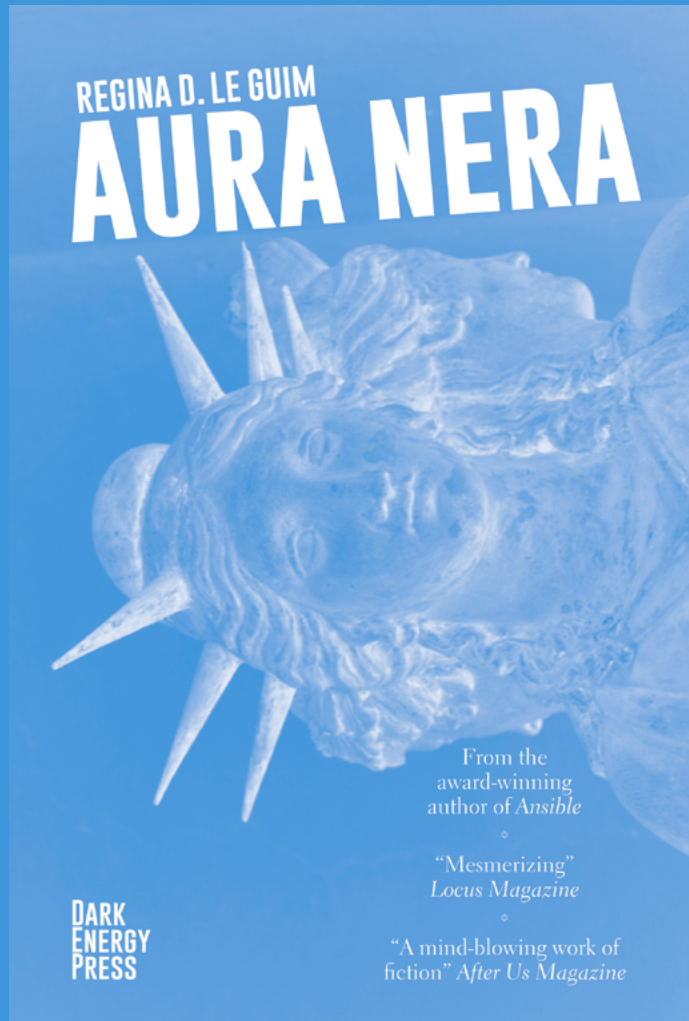

AURA NERA

Regina de Miguel

10.10.16 – 08.01.17

Regina D. Le Guim
Aura nera
 Ed. Energia Obscura
 237 pàgines / 21,00 €

Que em perdonin els editors i la gent del gremi, però endinsar-nos en la *rentrée* literària equival a travessar un camp d'asteroides de dimensions i qualitats molt variables; amb tots els perills que això comporta. Més d'un bon llibre serà ignorat a causa de l'impacte mediàtic obtingut per les obres amb més publicitat. Un d'aquests grans oblidats —pronostico— serà la novel·la de Regina D. Le Guim, *Aura nera* (Energia Obscura, 2016). Si el vaticini es compleix, ens estarem privant d'una bona lectura. Pitjor encara: estarem cometent una injustícia.

Dues són les raons per les quals *Aura nera* passarà desapercibuda pel gran públic. La primera és que està en mans d'una editorial independent entre independents: Energia Obscura. (Inevitable jugar amb la idea que el nom fa la cosa, i que l'editorial estava condemnada a restar inadvvertida. Com que la matèria fosca no emet radiació electromagnètica, els nostres instruments no la detecten. Bonica metàfora.) El segon motiu és més incòmode de defensar perquè es funda en la sospita d'un prejudici. Regina D. Le Guim, se sap, és el pseudònim d'un autor que *no* és humà. Energia Obscura —que publica Le Guim des del seu debut— no se n'amaga pas, sinó que en fa orgullosa bandera: a les solapes i a les notes de premsa sempre ha especificat que Le Guim és una intel·ligència artificial

(IA) dissenyada per un equip de la Universitat Politècnica de Catalunya; una *màquina escriptent* programada per emular les fatigues de qualsevol dels nostres escriptors de carn i ossos. Sembla, però, que en ple segle XXI els lectors encara es mostren reticents a l'hora de confiar en la professionalitat d'una veu literària inhumana i deixar-se enredar en les seves trames ficcionals. Ara com ara, la bona traça de l'autora i la dignitat de la seva narrativa són un secret, i aquest només circula entre els aficionats a un gènere que, ja per si mateix, tendeix a l'isolament: la ciència-ficció —o com algun crític ha encunyat per al cas concret de Le Guim, la «*nouvelle science vague fiction*».

Les llistes dels més venuts podran dir missa, que Le Guim és una autora d'extraordinària categoria: és imaginativa, és retòricament irreprotxable, i és empàtica amb les preocupacions humanes —això és l'amor, el misteri de la mort, la frustració epistemològica—, alhora que sap especular «*beyond the human*», que diria aquell... Res a envejar als literats tradicionals. Escriu perquè està en la seva naturalesa. Prescindeix d'addiccions i males ratxes. Esquiva el pànic a la pàgina en blanc perquè no concep pàgines, ni blanc; treballa des de la negror del pensament artificial.

Puc acceptar que els experiments amb els ginys literaris del passat —perforadores de targetes que improvisaven petites faules, o autòmats declamant combinacions de mots— semblin ridículs, caducs, un *divertimento* per a la classe ociosa d'un altre segle; ara

bé, d'ençà que la IA és una realitat en auge i perfeccionament constant i que, a la fi, diverses facetes de la personalitat humana, com ara l'art de conjurar ficcions, poden ser emulades per les xarxes de neurones artificials, la literatura no humana és ben capaç d'aconterar fins els lectors més exigents. Enfrontada a una prova de Turing, qualsevol d'aquestes màquines sabrà empescar-se una bona història i fingir-se persona. Si els lectors no toleren la literatura automàtica és perquè perviu un prejudici en els gustos, és clar, una limitació clarament antropocèntrica.

Deixem que *Aura nera* s'expliqui ella mateixa; si més no, que aquesta ressenya recalqui en què consisteix la proposta i els seus encerts. No podia ser de cap altra manera, i la novel·la s'inaugura sota l'epígraf d'uns versos de la dantesca *Comèdia* que és, de fet, d'on s'extreu el títol: «Maestro, chi son quelle / genti che l'aura nera sì gastiga?» («Mestre, ¿qui és aquesta / gent que l'aire negre així castiga?»). Aquest vent fosc se li apareix a Dant al cinquè cant de l'Infern i, per un moment, sembla que anunciï l'arribada d'un dimoni que sorgirà per encanteri —sembla que l'aire s'hagi d'encarnar en un ésser malvat i repugnant—, però la realitat és que l'aura nera és un ésser per si mateix, i sense necessitat de fixar la seva forma, de concretar-se en un cos vagament humanoide, té influència sobre el món físic.

L'Aura nera de Le Guim està ambientada al segle XXII, però li escau una citació d'una epopeia de l'any 1320,

perquè aquesta descriu la incorporació d'una de les entitats que protagonitzen la novel·la: els b-Proximians de la constel·lació del Centaure. Situem-nos en la fantasia del text per entendre qui són aquests b-Proximians i quin paper hi interpreten.

(La trama d'*Aura nera* es resumeix sense problemes d'espai. No avanço res que no es digui ja a la contracoberta.)

Al planeta Terra la *singularitat* s'ha acomplit tal com la profetitzaven Vernor Vinge i altres entusiastes de l'*h+*. Superat el tràngol de l'antropocè, l'homeòstasi ecològica, curiosament, ha estat factible pel mutualisme dels humans amb la màquina. La vida s'ha transformat i el planeta està recobert d'una exosfera sintètica que allarga els seus apèndixs cap a d'altres punts del sistema solar a la recerca de fonts d'energia... La nova intel·ligència terrícola ha iniciat l'expansió espacial i, en aquest procés, ha establert contacte amb una civilització —de Tipus I segons l'Escala de Kardaxov— que habita el planeta Proxima b, a 1,3 parsecs de la Terra. A diferència del camí evolutiu triat pels humans, els b-Proximians han tendit cap a l'aïllament i la miniaturització; conformen una mena d'eixam molt nombrós de nanoinsectes. Han aconseguit una completa interconnectivitat mental i l'eixam funciona com una sola intel·ligència no jerarquizada. En el seu fer i desfer, com a congregació d'éssers, la màxima corporeïtat que poden assolir és la d'una mena de turbulència animada, fosca, un vent negre que pot ser confós amb un fenomen

atmosfèric... La novel·la gira entorn dels gestos diplomàtics per intercanviar coneixement i, potser, alguna matèria prima —Proxima b abunda de tàntal i niobi. Els b-Proximians, però, no es volen resignar a un simple acord comercial. Condicionats per atavismes religiosos, mitologies que semblaven haver quedat superades temps enllà, esperen fusionar els tres mons —humà, b-Proximia, artificial— en un de sol: una tríada, de proporcions divines, que serà capaç d'explotar l'energia fosca circumdant i manipular les estructures de l'univers per crear una gran simulació de tots els mons possibles, un Generador de Realitat Virtual Universal que abraça tot el que ha estat i serà.

Molt inapropiadament, l'anterior resum pecava de rigor cronològic i, a la novel·la de Le Guim, per contra, l'ordre dels esdeveniments no el regeix la seqüencialitat convencional. Amb l'aplicació d'un sistema estocàstic —com qui llança els bastonets d'un Mikado i després observa l'encaix d'uns i altres—, Le Guim ha redistribuït els paràgrafs que prèviament havia escrit respectant la linealitat temporal. És un recurs que, de cap manera, no hauria pogut sorgir de les mans d'un escriptor humà. Però un cervell artificial —quin privilegi!— pot copsar la trama en tot el seu embull, tenir una visió simultània de tot plegat. Sí: el desordre és màxim, i la lectura s'ha d'encarar amb l'esperit del qui està disposat a perdre's en un laberint d'oracions. L'efecte és confús però excitant. Ens porta a sospitar que totes les escenes ja han succeït, i presenciem una simulació

continguda al Generador de Realitat Virtual Universal que els b-Proximians anhelan. Imaginem-ho en aquests termes: els b-Proximians faran tot el possible perquè la fusió d'espècies es produeixi i així encaminar-se cap a la construcció final d'un simulador d'universos que permeti la vida eterna. Res no els aturarà. Ni tan sols el pressentiment que el món que habiten ja forma part de la virtualitat, i que fan tard en la carrera per desenvolupar el Generador per primer cop. Ja són immortals. La fantasia ja ho ha negat tot.

Biografiar els objectes pot ser la més embrollada de les feines.

[a] En algun moment del segle XX, un caçador zande teixeix una xarxa per caçar micos a les selves de Sudan del Sud.

[b] Un antropòleg europeu s'enduu aquesta xarxa per tal d'incloure-la en alguna col·lecció etnogràfica.

[c] William Rubin organitza *Primitivism in 20th Century Art* al MoMA. Exposa una màscara kwakiutl al costat d'un Picasso, tot cercant les connexions formals entre la modernitat i l'art «primitiu». El muntatge desencadena una onada de crítiques. Se li recrimina a Rubin que jutgi el valor dels objectes no-occidentals segons l'afinitat amb l'estètica moderna.

[d] Com a reacció a l'exposició del MoMA, Susan Vogel inaugura *Art/Artifact* (1988) al Center for African Art de Nova York. A la primera sala, hi exhibeix una xarxa zande junt amb altres objectes d'origen africà (sense cartel·la que els expliqui). Vogel espera eixamplar el debat sobre els difícils límits entre l'art i els artefactes.

[e] Certs visitants confonen la xarxa amb el producte d'algun artista post-minimal.

[f] Arthur Danto dedica el text del catàleg d'*Art/Artifact* a posar ordre. Fidel a la idea que són els agents actius del context artístic els qui legitimen els objectes, Danto nega que la xarxa pugui ser candidata a obra d'art. En el seu deler per discriminar els objectes, conclou que la xarxa és un estri i prou; pertany al Museu d'Història Natural i no pas al Museu d'Història de l'Art.

[g] A *Vogel's Net* (1996), l'antropòleg Alfred Gell repesca la polèmica. Desmuntant l'escrit de Danto, apunta que la xarxa zande, en tant que trampa, comunica a la perfecció el complex embull de subjectivitats que poden enredar-se a l'objecte. Tal complexitat i tal capacitat per atrapar múltiples agències és, justament, el tret característic de l'obra d'art.

[h] A l'Arts Santa Mònica, un cicle comissariat per Oriol Fontdevila recull la xarxa zande i la torna a parar, per tal que es disparin diverses mediacions capaces de redefinir el lloc de la institució i el del propi objecte artístic, amb tot el feix de relacions que el travessa. Hi participen: Roger Bernat, Black Tulip, Petia Cervera Kuprova, Víctor García Tur, Hijos de Martín, Consol Llupià, Regina de Miguel, Objetologías, Gerard Ortín i Straddle3.

Regina D. Le Guim

Aura nera

Ed. Energía Oscura

237 páginas / 21,00 €

Que me perdonen los editores y la gente del gremio, pero adentrarnos en la *rentrée* literaria equivale a atravesar un campo de asteroides de dimensiones y calidades muy variables; con todos los peligros que ello conlleva. Más de un buen libro será ignorado debido al impacto mediático obtenido por las obras más publicitadas. Uno de esos olvidados —pronóstico— va a ser la novela de Regina D. Le Guim, *Aura nera* (Energía Oscura, 2016). Si el vaticinio se cumple, nos estaremos privando de una buena lectura. Aún peor: estaremos cometiendo una injusticia.

Dos son las razones por las que *Aura nera* pasará desapercibida por el gran público. La primera es que está en manos de una editorial independiente entre independientes: Energía Oscura. (Inevitable jugar con la idea de que el nombre hace la cosa, y que la editorial estaba condenada a permanecer inadvertida: dado que la materia oscura no emite radiación electromagnética, nuestros instrumentos no la detectan. Bonita metáfora.) El segundo motivo es más incómodo de defender porque se funda en la sospecha de un prejuicio. Regina D. Le Guim, como se sabe, es el seudónimo de un autor que *no* es humano. Energía Oscura —que publica a Le Guim desde su debut— no lo esconde, sino que hace de ello una orgullosa bandera:

en las solapas y en las notas de prensa siempre ha especificado que Le Guim es una inteligencia artificial (IA) diseñada por un equipo de la Universidad Politécnica de Cataluña; una *máquina escribiente* programada para emular las fatigas de cualquiera de nuestros escritores de carne y hueso. Parece, sin embargo, que en pleno siglo XXI los lectores aún se muestran reticentes a la hora de confiar en la profesionalidad de una voz literaria inhumana y dejarse liar en sus tramas ficcionales. Por ahora, la habilidad de la autora y la dignidad de su narrativa son un secreto, y este solo circula entre los aficionados a un género que, ya de por sí, tiende al aislamiento: la ciencia ficción —o como algún crítico ha acuñado para el caso concreto de Le Guim, la «*nouvelle science vague fiction*».

Las listas de los más vendidos podrán decir misa, que Le Guim es una autora de extraordinaria categoría: es imaginativa, es retóricamente irreprochable, y es empática con las preocupaciones humanas —esto es el amor, el misterio de la muerte, la frustración epistemológica—, toda vez que sabe especular «*beyond the human*», que diría aquel... Nada a envidiar a los literatos tradicionales. Escribe porque está en su naturaleza. Prescinde de adiciones y malas rachas. Esquiva el pánico a la página en blanco porque no concibe páginas, ni blanco; trabaja desde la negrura del pensamiento artificial.

Puedo aceptar que los experimentos con los artefactos literarios del pasado —perforadoras de tarjetas que

improvisaban pequeñas fábulas, o autómatas declamando combinaciones de palabras— parezcan ridículos, caducos, un *divertimento* para la clase ociosa de otro siglo; sin embargo, desde que la IA es una realidad en auge y perfeccionamiento constante y que, por fin, varias facetas de la personalidad humana, como el arte de conjurar ficciones, pueden ser emuladas por las redes de neuronas artificiales, la literatura no humana es muy capaz de contentar hasta a los lectores más exigentes. Enfrentada a una prueba de Turing, cualquiera de estas máquinas sabrá inventarse una buena historia y fingirse persona. Si los lectores no toleran la literatura automática es porque pervive un prejuicio en los gustos, claro, una limitación claramente antropocéntrica.

Dejemos que *Aura nera* se explique por sí misma; por lo menos, que esta reseña destaque en qué consiste la propuesta y sus aciertos. No podía ser de otro modo, y la novela se inaugura bajo el epígrafe de unos versos de la dantesca *Comedia* que es, de hecho, de donde se extrae su título: «Maestro, chi son quelle / genti che l'aura nera sì castiga?» («Maestro, ¿quién es esta / gente que el aire negro así castiga?»). Este viento oscuro se le aparece a Dante en el quinto canto del Infierno y, por un momento, parece que anuncie la llegada de un demonio que surgirá por arte de magia —parece que el aire tenga que encarnarse en un ser malvado y repugnante—, pero la realidad es que el *aura nera* es un ser por sí mismo, y, sin necesidad de

fijar su forma, de concretarse en un cuerpo vagamente humanoide, tiene influencia sobre el mundo físico.

El *Aura nera* de Le Guim está ambientada en el siglo XXII, pero le vale una cita de una epopeya del año 1320, porque esta describe la incorporeidad de una de las entidades que protagonizan la novela: los b-Proximianos de la constelación del Centauro. Situémonos en la fantasía del texto para entender quiénes son estos b-Proximianos y qué papel interpretan.

(La trama de *Aura nera* se resume sin problemas de espacio. No avanzo nada que no se diga en la contracubierta.)

En el planeta Tierra la *singularidad* se ha cumplido tal y como la profetizaban Vernor Vinge y otros entusiastas del *h+*. Superado el trance del antropoceno, la homeostasis ecológica, curiosamente, ha sido factible por el mutualismo de los humanos con la máquina. La vida se ha transformado y el planeta está recubierto por una exosfera sintética que extiende sus apéndices hacia otros puntos del sistema solar en busca de fuentes de energía... La nueva inteligencia terrícola ha iniciado la expansión espacial y, en este proceso, ha establecido contacto con una civilización —de Tipo I según la Escala de Kardashov— que habita el planeta Proxima b, a 1,3 pársecs de la Tierra. A diferencia del camino evolutivo elegido por los humanos, los b-Proximianos han tendido hacia el aislamiento y

la miniaturización; conforman una especie de enjambre muy numeroso de nanoinsectos. Han logrado una completa interconectividad mental y el enjambre funciona como una sola inteligencia no jerarquizada. En sus actividades, como congregación de seres, la máxima corporeidad que pueden alcanzar es la de una especie de turbulencia animada, oscura, un viento negro que puede ser confundido con un fenómeno atmosférico... La novela gira en torno a los gestos diplomáticos para intercambiar conocimiento y, quizá, alguna materia prima —Proxima b abunda en tantalio y niobio. Los b-Proximianos, sin embargo, no quieren resignarse a un simple acuerdo comercial. Condicionados por atavismos religiosos, mitologías que parecían haber quedado superadas hace tiempo, esperan fusionar los tres mundos —humano, b-Proximiano, artificial— en uno solo: una tríada, de proporciones divinas, que será capaz de explotar la energía oscura circundante y manipular las estructuras del universo para crear una gran simulación de todos los mundos posibles, un Generador de Realidad Virtual Universal que abarca todo lo que ha sido y será.

Muy inapropiadamente, el anterior resumen pecaba de rigor cronológico y, en la novela de Le Guim, por el contrario, el orden de los acontecimientos no lo rige la secuencialidad convencional. Con la aplicación de un sistema estocástico —como quien lanza los palitos de un Mikado y luego observa cómo encajan—, Le Guim ha redistribuido los párrafos

que previamente había escrito respetando la linealidad temporal. Es un recurso que de ningún modo habría podido surgir de las manos de un escritor humano. Pero un cerebro artificial —¡qué privilegio!— puede captar la trama en todo su embrollo, tener una visión simultánea de todo junto. Sí: el desorden es máximo, y la lectura debe encarrarse con el espíritu de quien está dispuesto a perderse en un laberinto de oraciones. El efecto es confuso pero excitante. Nos lleva a sospechar que todas las escenas ya han sucedido, y presenciamos una simulación contenida en el Generador de Realidad Virtual Universal que los b-Proximianos anhelan. Imaginémoslo en estos términos: los b-Proximianos harán todo lo posible para que la fusión de especies se produzca y así encaminarse hacia la construcción final de un simulador de universos que permita la vida eterna. Nada les detendrá. Ni siquiera el presentimiento de que el mundo que habitan ya forma parte de la virtualidad, y que llegan tarde en la carrera para desarrollar el Generador por primera vez. Ya son inmortales. La fantasía ya lo ha negado todo.

Biografiar objetos puede ser de las tareas más complicadas que existen.

[a] En algún momento del siglo XX, un cazador azande teje una red para cazar micos en las selvas de Sudán del Sur.

[b] Un antropólogo europeo se lleva esta red para incluirla en alguna colección etnográfica.

[c] William Rubin organiza en el MoMA *Primitivism in 20th Century Art*. Expone una máscara kwakiutl al lado de un Picasso, en busca de las conexiones formales entre la modernidad y el arte «primitivo». El montaje provoca una oleada de críticas. Se echa en cara a Rubin el juzgar el valor de objetos no occidentales en función de su afinidad con la estética moderna.

[d] Como reacción a la exposición del MoMA, Susan Vogel inaugura *Art/Artifact* (1988) en el Center for African Art de Nueva York. En la primera sala, exhibe una red azande junto a otros objetos de origen africano. Vogel pretende así alimentar el debate en torno a la dificultad de establecer límites entre el arte y los artefactos.

[e] Algunos visitantes confunden la red con la obra de algún artista post-minimal.

[f] Arthur Danto dedica el texto del catálogo de *Art/Artifact* a poner orden. Fiel a la idea de que quienes legitiman los objetos son los agentes activos del contexto artístico, Danto niega que la red pueda ser candidata a obra de arte. En su empeño por discriminar a los objetos, concluye que la red no es más que un utensilio y pertenece al Museo de Historia Natural, no al de Historia del Arte.

[g] En *Vogel's Net* (1996), el antropólogo Alfred Gell repesca la polémica. Al tiempo que desmonta el escrito de Danto, apunta que la red azande, en tanto que trampa, comunica a la perfección la compleja maraña de subjetividades que pueden enredarse en torno al objeto. Esa complejidad y esa capacidad para atrapar múltiples agencias es precisamente el rasgo característico de la obra de arte.

[h] En Arts Santa Mònica, un ciclo comisariado por Oriol Fontdevila recupera la red azande y la vuelve a exponer con el fin de que se disparen diversas mediaciones capaces de redefinir el lugar de la institución y el del propio objeto artístico, junto con el haz de relaciones que lo atraviesa. En él participan: Roger Bernat, Petia Cervera Kuprova, Black Tulip, Víctor García Tur, Hijos de Martín, Consol Llupià, Regina de Miguel, Objetologías, Gerard Ortín y Straddle3.

Regina D. Le Guim

Aura nera

Ed. Dark Energy Press

237 pages / 21,00 €

I hope publishers and members of the guild will forgive me, but plunging into the literary *rentrée* is comparable to crossing a field of asteroids of very variable sizes and qualities, with all the dangers that this entails. A fair few books will have been ignored due to the impact in the media of works that are more widely publicised.

One of the great unnoticed works – I predict – will be Regina D. Le Guim's novel *Aura nera* (Dark Energy Press, 2016). If my prophecy comes true, we will be depriving ourselves of a good read. Worse still: we will be committing an injustice.

There are two reasons why *Aura nera* will go ignored by the general public. The first is that it is being published by an independent publishing house, one more independent than most, Dark Energy Press. (One is inevitably drawn to the notion that the publishing house was bound to go unnoticed on the grounds of nominative determinism alone. As Dark Energy Press does not emit electromagnetic radiation, our instruments are unable to detect it. An attractive metaphor.) The second reason is more awkward to defend because it is founded on the suspicion of a prejudice. Regina D. Le Guim is, as we know, the pseudonym of an author who is *not* human. Dark Energy Press – which has published Le Guim since her early days – has not hidden this fact but proudly boasts of it: on the

jackets and press releases, it always says that Le Guim is an artificial intelligence (AI) designed by a team at the Polytechnic University of Catalonia; a *writing machine* programmed to emulate the hardships of any of our flesh-and-blood writers. It seems, however, that in the 21st century, readers are still reluctant to trust in the professionalism of a non-human literary voice and to let themselves get carried along by its fictional plots. For now, the author's skills and the merit of her narrative are a secret, and her works are appreciated by a circle of fans of a genre which, by its very nature, tends towards isolation: science fiction or – in a term coined by one critic for the particular case of Le Guim – the “*nouvelle science vague fiction*”.

The bestseller lists can say all they want, but Le Guim is an author of extraordinary quality: she is imaginative; she is flawless in her rhetoric; and she empathises with human concerns – that is love, the mystery of death, epistemological frustration – while she also knows how to speculate “*beyond the human*”, as that same critic would say. She has no reason to envy traditional literati. She writes because it is in her nature to do so. She does not struggle with addictions or bad patches. She does not suffer from writers' block because she has no conception of pages, blank or otherwise; she works in the darkness of artificial thinking.

I can accept that the experiments with literary devices of the past – punched card machines that improvise short

stories, or automata that declaim combinations of words – seem ridiculous, *passé*, a *divertimento* for the leisure class of another era. But since AI has become a reality on the rise and is constantly improving, and now that various facets of the human personality, such as the art of making up fiction, can at last be emulated by artificial neural networks, non-human literature is easily capable of pleasing even the most demanding reader. Faced with a Turing test, any of these machines will be able to come up with a good story and pretend to be a person. If readers will not tolerate automatic literature, it is because a prejudice in tastes continues to survive, a limitation that is clearly anthropocentric.

Let us allow *Aura nera* to speak for itself; or at the very least, let us allow this review to draw attention to what the work consists of and its triumphs. Unsurprisingly, the novel opens under the epigraph of a few lines from Dante's *Divine Comedy*, from which the title comes: "Maestro, chi son quelle / genti che l'aura nera sì castiga?" (Master, who are those / people that the dark air so castigates?). This dark wind appears to Dante in the fifth canto of *Inferno* and, for a moment, seems to herald the arrival of a devil summoned by a spell – it seems that the air must embody an evil and repulsive being – but in fact the *aura nera* is itself a being, and one capable of influencing the physical world without needing to fix its form or to materialise in a vaguely humanoid body.

Le Guim's *Aura nera* is set in the 22nd century, but a quotation from an epic poem completed in 1320 is entirely fitting, as Dante's work describes the incorporeality of one of the entities that feature in the novel: the b-Proximians from the constellation of Centaurus. Let us immerse ourselves in the fantasy of the text to understand who these b-Proximians are and the nature of the role they play in the novel.

(The plot of *Aura nera* can be summed up briefly, and I am giving away nothing that cannot be read on the back cover.)

On the planet Earth, the *singularity* has come into effect, as prophesied by Vernor Vinge and other *h+* enthusiasts. Now that the difficult era of the Anthropocene is over, ecological homeostasis has, curiously, become feasible thanks to the mutualism between humans and machines. Life has been transformed and the planet is covered by a synthetic exosphere, appendages of which reach out to other points in the solar system in search of sources of energy... The new Earth-based intelligence has begun spatial expansion and, as a result of this process, has made contact with a civilisation – Type I on the Kardashev scale – on planet Proxima b, 1.3 parsecs from Earth. Unlike the evolutionary path followed by humans, b-Proximians have tended towards isolation and miniaturisation, and make up something resembling a huge swarm of nano-insects. They have become a complete hive mind and the swarm operates

as a single, non-hierarchical intelligence. The maximum corporeality they can achieve as a congregation of beings as their cluster forms and breaks up is that of a kind of animated, dark turbulence, a black wind that can be taken for an atmospheric phenomenon... The novel revolves around diplomatic efforts to share knowledge and possibly some raw material – Proxima b is rich in tantalum and niobium. The b-Proximians, however, do not want a simple trade agreement. Influenced by religious throwbacks, mythologies that it was thought had long been superseded, they want to merge the three worlds – human, b-Proximian and artificial – into one: a triad of divine proportions capable of exploiting the surrounding dark energy and of manipulating the structures of the universe to create a vast simulation of all possible worlds, a Universal Virtual Reality Generator that will encompass everything that has existed and will exist.

Most inappropriately, this summary is in error in that it is strictly chronological, whereas in Le Guim's novel the order of events is not governed by conventional sequentiality. By applying a stochastic system – like someone who throws a packet of Mikado biscuits up in the air and then sees how the chocolate-coated sticks land neatly, one slotted in alongside another – Le Guim has redistributed the paragraphs that she had previously written, respecting temporal linearity. It is a device which could never have come from the hands of a human author. But an artificial brain – what a privilege! – can glimpse

the plot in all its confusion; in other words, it can see everything all at once. Yes: the disorder is absolute, and the reader needs to tackle the book in a spirit of willingness to get lost in a maze of sentences. The effect is confusing but thrilling. It makes us suspect that all the scenes have already taken place and that we are witnessing a simulation contained within the Universal Virtual Reality Generator that the b-Proximians long for. Imagine it in these terms: the b-Proximians will do everything possible to make the fusion of species a reality and thereby advance towards the ultimate construction of a simulator of universes that will result in eternal life. Nothing will stop them. Not even the suspicion that the world they inhabit is already a part of virtual reality and they are behind in the race to develop the Generator for the first time. They are already immortal. The fantasy has already invalidated everything.

Writing a biography of objects can be a very difficult task.

[a] Some time during the 20th century, a Zande hunter wove a net to hunt monkeys in the jungles of South Sudan.

[b] A European anthropologist took a copy of this hunting net to include it in an ethnographic collection.

[c] William Rubin organised the exhibition *Primitivism in 20th Century Art* at the MoMA. He displayed a Kwakiutl mask alongside Picasso, trying to establish formal connections between modern and “primitive” art. The exhibition triggered a wave of criticism. Rubin was accused of judging the value of non-Western objects based on their affinity with modern aesthetics.

[d] In reaction to the MoMA exhibition, Susan Vogel opened *Art/Artifact* (1988) at the Center for African Art in New York. In the first room, she displayed a Zande hunting net alongside other objects of African origin. Vogel wanted to illustrate the debate surrounding the difficult limits between art and artefacts.

[e] Some visitors confused the hunting net with the work of a post-minimal artist.

[f] Arthur Danto tried to create order using the text of the *Art/Artifact* catalogue. Remaining faithful to the idea that it is the active agents of the art world who recognise objects as art, Danto denied the hunting net's potential as a work of art. In his eagerness to differentiate between objects, he concluded that the net was a tool and nothing more. So, it belonged to the Natural History Museum and not the Art History Museum.

[g] In *Vogel's Net* (1996), the anthropologist Alfred Gell reignited the controversy. Taking apart Danto's arguments, he stated that the Zande hunting net, as a trap, perfectly portrayed the complex layers of subjectivity that may surround an object. This complexity and the capacity to trap multiple agencies is, precisely, the feature that characterises a work of art.

[h] At Arts Santa Mònica, a program curated by Oriol Fontdevila returns to the Zande hunting net. It is unfolded again so that various reflections can be triggered to redefine the place of the institution and of the artistic object itself, including all the relationships involved. The participants are: Roger Bernat, Petia Cervera Kuprova, Black Tulip, Víctor García Tur, Hijos de Martín, Consol Llupià, Regina de Miguel, Objetologías, Gerard Ortín and Straddle3.

AURA NERA

Un projecte de **Regina de Miguel**. Projecte sonor i performance: **Lucrecia Dalt** i **Ania Nowak**. Programació, interacció i control: **Antonio Mechas** i **Omar Prole**

XARXA ZANDE

Cicle a cura d'**Oriol Fontdevila** Exposicions: **Black Tulip**, **Roger Bernat**, **Gerard Ortín**, i **Regina de Miguel**. Textos: **Víctor García Tur**. Disseny gràfic: **Hijos de Martín**. Mediació amb públics: **Consol Llupià**. Projecte educatiu: **Objetologías**. Disseny de l'espai: **Straddle3**. Programació web: **Eva Domènech**

ARTS SANTA MÒNICA

DIRECCIÓ. Director: **Jaume Reus**. EXPOSICIONS. Coordinació general: **Fina Duran Riu**. Edicions: **Cinta Massip**. Direcció tècnica: **Xavier Roca**. ACTIVITATS. Coordinació general: **Marta Garcia**. Relacions externes: **Alicia González**. Coordinació audiovisual: **Lorena Louit**. Àrea tècnica: **Eulàlia Garcia**. ADMINISTRACIÓ. Responsable de gestió: **Cristina Güell**. Àrea d'exposicions: **Mònica Garcia Bo**. Secretària de direcció: **Chus Couso**. COMUNICACIÓ. Coordinació general: **Jordi Miras Llopart**. Web i xarxes socials: **Luis Villalón Camacho**. Difusió: **Juanjo Gutiérrez**

www.xarxazande.net

Per estar al dia de totes les activitats del cicle,
subscriu-te a la nostra llista de correu:
info@xarxazande.net

Arts Santa Mònica
Centre de la Creativitat

La Rambla, 7
08002 Barcelona
T 935 671 110
artsantamonica.gencat.cat

Entrada lliure
De dimarts a dissabte, d'11 a 21 h
Diumenges i festius, d'11 a 17 h
Dilluns tancat